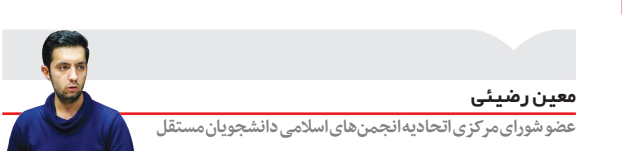

فرهیختگان - جریان دانشجویی در بزنگاه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی ایران همیشه تلاش کرده تا با به‌دست آوردن تحلیلی از شرایط و تحولات در عرصه سیاسی تاثیرگذار باشد. ۱۶ آذر ۱۳۰۲۲ آبان ۵۸ و ۱۸ تیر ۷۸ بر‌گه‌های خاص تاریخ جنبش

عبرت نگرفتن از ۱۸ تیر زمینه‌ساز ظهور تشکل‌های دولت‌ساخته

مهین رضیعی

عضو شورای مرکزی اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان مستقل

تیرماه ۷۸انتشار تصویر نامه منتسب به سعید امامی در روزنامه‌سلام با تیتیر «سعید اسلامی پیشنهاد اصلاح قانون مطبوعات را داده است» موجب تعطیلی روزنامه سلام با شکایت وزارت اطلاعات وقت دولت اصلاحات شد. در روایتی دست‌اول گویا ابتدا سعید حجازیان نامه سعید امامی را نزد مجید انصاری می‌برد تا هم‌زمان با طرح اصلاح قانون مطبوعات در مجلس وی این نامه را در صحن علنی بخواند تا جو مجلس و جامعه را تحت‌تاثیر قرار دهد اما انصاری با درک درست از خطرناک بودن ماجرا مسئولیت این کار را نمی‌پذیرد و حجازیان به‌سراغ استاد قدیمی خود سیدمحمد موسوی خوئینی‌ها صاحب‌امتیاز روزنامه سلام می‌رود. در فضای بحرانی پس از قتل‌های زنجیره‌ای که چندماه‌ای از علنی شدن آن می‌گذشت، انتشار این نامه توسط خوئینی‌ها در سلام مانند ریختن نفت روی آتش بود که علاوه‌بر توقیف دائم این روزنامه پس از یک دهه فعالیت، موجب آشوب چند روزه به‌ویژه در کف دانشگاه‌ها شد. در دو دهه گذشته آن چیزی که از تیر ۷۸ بدان پرداخته شده روایت‌نگاری تک‌خطی از آشوب‌ها و وقایع است که نهایت این تلاش‌ها برگزاری چند مناظره اینترنتی با حضور شاهدان عینی واقعه بوده‌است. در این سال‌ها هیچ‌گاه ۱۸ تیر و عاملان پدیدآورنده آن به‌خوبی آسیب‌شناسی نشده‌اند. در این یادداشت سعی دارم به بررسی تاریخی و آسیب‌شناسی مستند این واقعه و عبرتی که از آن گرفته نشده است، بپردازم. واقعه کوی دانشگاه اوج نگاه اپراری و بهره‌کشی گروه‌های سیاسی از تشکل‌های دانشجویی است. این نگاه بالا به پایین قدرت به جنبش دانشجویی حاصل یک فرآیند ۱۰ ساله بود که از ابتدای سال ۶۸ شروع شد. در آغاز این فرآیند اضمحلال، دفتر تحکیم وحدت‌بعنوان بزرگ‌ترین تشکل دانشجویی کشور از نقش تصمیم‌گیر در فضای سیاسی برخلاف گذشته‌اش در دهه ۶۰ به پیاده‌نظام احزاب و ان‌شخاص تبدیل شد. در این سال تعدادی از افراد طیف راست تحکیم مانندحسنت‌الله طبریزی با راه‌اندازی ستاد انتخاباتی پرای اکبر هاشمی‌فسنجانی عملاًتبدیل به پیاده‌نظام قدرت‌های سیاسی کشور شدند. پیاده‌نظام بودن آنها در خرداد ۷۶ نیز ادامه پیدا کرد و در تیر ۷۸ به اوج خود رسید که سرانجام این فرآیند انشعابات مختلف از دفتر تحکیم و درنهایت فروپاشی آن در دهه ۸۰ بود. اوج استحاله فکری تحکیم زمانی رخ داد که فضای سیاسی کشور پس از روی کار آمدن دولت‌خاتمی ساختارشکنی‌های بی‌سابقه‌در مطبوعات زنجیره‌ای و ایجادآزادی‌های بدون نظارت در سطح دانشگاه را تجربه می‌کرد. البته باید گفت آزادی اجتماعی پس از تجربه دولت‌بسته هاشمی تبدیل به یکی از مطالبات مهم جوانان و نخبگان کشور شده بود. دفتر تحکیم‌وحدت نیز تحت‌تاثیر فضای پس از دوم‌خرداد با سوءاستفاده از آزادی‌های ایجادشده از رسالت اصلی خود به‌طور کامل فاصله گرفت. این فاصله باعث شد تشکلی که

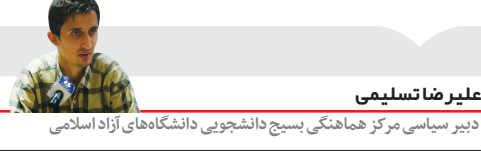
دانشجویی است که هرکدام درس‌ها و حکایت‌های متعدد برای فعالان دانشجویی دارد. چهار تن از اعضای تشکل‌های دانشجویی در سالگرد واقعه ۱۸ تیر، نحوه مواجهه جریان دانشجویی با گروه‌های سیاسی را واکاوی کردند که در ادامه می‌خوانید.

دانشگاه

فعالان دانشجویی زوایای مختلف واقعه ۱۸ تیر را واکاوی کردند

تشکل‌های دانشجویی و خطر تکرار سوءاستفاده جریان قدرت

۳ پرده متفاوت از مواجهه جریان دانشجویی و قدرت

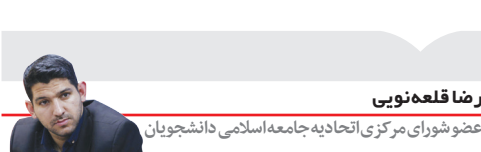

علیرضا تسلیعی

دبیر سیاسی مرکز هماهنگی بسیج دانشجویی دانشگاه‌های آزاد اسلامی

غائله هجدهم تیرماه ۷۸، یکی از مهم‌ترین حوادث معاصر در تاریخ ایران اسلامی است که تاکنون قلم‌های زیادی در تمجید یا رد آن زده شده‌است، در این‌جزیره بنا دارم در سه پرده به آن بنگریم و به‌مرور این واقعه تاریخی بپردازیم.
پرده اول: هجدهم تیرماه ۷۸. پس از کش‌وقوس‌های فراوان در عرصه رسانه و آتش‌سنگین روزنامه‌های زنجیره‌ای علیه «اصلاحیه قانون مطبوعات»، «دفتر تحکیم‌وحدت» با برگزاری میتی‌نگی اعتراض‌آمیز، مناقشه‌شکل گرفته‌راه‌طور رسمی وارد فضای دانشگاهی کشور می‌کند که منجر به ایجاد درگیری‌هایی در خلال آن می‌شود. اما تمام برنامه دفتر تحکیم به این جلسه ختم نشد و شامگاه همان روز، منجر به راهپیمایی ۳۰۰ نفره دانشجویان (البته بدون هیچ مجوزی) در کوی دانشگاه شد و سپس با خارج شدن از آن به خیابان‌ها کشیده شد و شعارهایی علیه لایحه مذکور سر داده شد. به‌تدریج و با حضور نیروی انتظامی، اغلب دانشجویان به داخل کوی برمی‌گردند اما تعدادی از دانشجویان اصرار بر ادامه تظاهرات در بیرون دانشگاه دارند و اقدام به پرتاب اشیایی به سمت نیروهای انتظامی می‌کنند. این اقدامات تا آنجا ادامه پیدا می‌کند که یکی از پرسنل نیروی انتظامی توسط دانشجویان به گروگان گرفته می‌شود که نیروی انتظامی نیز جهت آزاد کردن وی وارد عمل می‌شود. به‌تدریج، درگیری‌ها شدیدتر شده و نیروی انتظامی وارد مجتمع کوی دانشگاه می‌شود. درگیری‌هایی که از شب گذشته آغاز شده بود تا صبح جمعه ادامه می‌یابد و درنهایت با دستور شورای تأمین استان تهران دستوری به نیروی انتظامی مبنی بر خروج از صحنه داده می‌شود. کوی دانشگاه همچنان روی آرامش را به خود ندیده و درگیری‌ها جسته‌گریخته برقرار است، چهره‌های سیاسی جناح چپ رفت و آمدهای گسترده خود به کوی را آغاز می‌کنند که نه تنها آرام‌کننده فضائی شوند بلکه همچون بزنی‌روی آتش عمل می‌کنند. نوزدهم تیرماه بازار شایعات و کشته‌سازی‌ها توسط رسانه‌های زنجیره‌ای داغ داغ است، تجمعات اعتراضی به دانشگاه‌های علم و صنعت، امیرکبیر، شریف ... می‌رسد. آشوب و بلوا به سطح شهر کشانده شده، از آتش‌زدن پمپ‌بنزین تا اتوبوس‌های شرکت واحد و حتی حملات آشوبگران به مردم ... و ... نیروی انتظامی بنا بر گفته فرمانده وقت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دیگر توان مقابله ندارد، پس از کش‌وقوس‌های فراوان با وزیر کشور دولت خاتمی، سپاه و بسیج وارد کارزار می‌شوند و تا حد قابل توجهی فضا را آرام می‌کنند. اعلام موضع قاطع رهبر انقلاب در دیدار با جمعی از مردم در روز ۲۱ تیرماه منجر به حضور حماسی و باشکوه مردم در بیست‌وسوم تیرماه می‌شود و بساط آشوب‌های شکل گرفته را در هم می‌پیچد.

تشکل‌های دانشجویی نباید وارد بازی قدرت شوند

رضا قله‌نویی

عضو شورای مرکزی اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

سال‌های ابتدایی پس از انقلاب، جریان دانشجویی با هویت آزادیخواهی و آرمانخواهی شناخته می‌شد و حتی آنقدر قدرت گرفته بود که بتواند در برخی وقایع حساس رهبری مردم را دست بگیرد. حوادث تیرماه ۱۳۷۸ این رخداد مهم در تاریخ انقلاب هرچند به لطف خداوند متعال و مواجهه مدیرانه رهبر معظم انقلاب و هوشاری مردم انقلابی ناکام ماند، ولی در همان لحظات اولیه اجرای توطئه، تشکل‌های دانشجویی برای خنثی کردن این حرکت وارد میدان شدند. طی اقدامات بعدی، دانشجویان طرح برپایی یک راهپیمایی در برابر هنجارشکنی آشوبگران را ریختند. علاوه‌بر این، در اغلب استان‌های کشور، دانشجویان با تجمعات پرشور خودمهر پلاتانی بر توطئه‌های معاندین و دشمنان زدند. عظیم‌ترین حرکت دانشجویی در محکومیت وقایع ۱۸ تیر، در روز ۲۳ تیر صورت گرفت. روز ۲۳ تیرماه با برپایی راهپیمایی بزرگ و حضور پرشور دانشجویان و دانشگاهیان در این مراسم، خط‌طلانی بر توطئه‌های کوی دانشگاه کشیده شد. امروز رابطه مسئولان و اصحاب قدرت با تشکل‌های دانشجویی که با نگاه و دید عملی و با اراده رهاکار به بیان مشکلات و دغدغه‌های مردم جامعه می‌پردازند، می‌تواند در پیسرفت باشد. تشکل‌های دانشجویی می‌توانند مطالب و مسائلی را مطرح کنند که شاید به چشم دولتمردان، مسئولان و اصحاب قدرت نیامده باشد و این یک ظرفیت است و شاید یکی از علت‌های اصلی برگزاری دیدار رهبر معظم انقلاب با دانشجویان تحت هر شرایطی همین مساله باشد تا معظم‌له در جریان نوع

فعالیت ۲۰۰ متخصص ایرانی خارج از کشور در شرکت‌های دانش‌بنیان

استفاده از تجربه و توان علمی متخصصان ایرانی در شرکت‌های دانش‌بنیان یکی از اهداف اجرای برنامه همکاری با متخصصان و کارآفرینان خارج از کشور است. این کار درکنار استفاده از این ظرفیت‌های علمی به بازگشت متخصصان و کارآفرینان ایرانی هم کمک می‌کند. در قالب برنامه connect.isti.ir بیش از ۳۰۰ نفر از ایرانیان خارج از کشور در شرکت‌های دانش‌بنیان مشغول به کار شدند. اشتغال در شرکت‌های فناوری و مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده به عنوان مربی و مشاور از جمله مزایایی است که در این طرح برای دانش‌آموختگان دوره کارشناسی ارشد و دکتری و کارآفرینان ایرانی خارج از کشور در نظر گرفته شده است. دانش‌آموختگان، متخصصان، کارآفرینان و اساتید ایرانی خارج از کشور که درحال ساکن ایران نیستند یا از تاریخ بازگشت‌شان به کشور بیش از دو سال نگذشته باشد، می‌توانند از این طرح استفاده کنند.

تصمیم‌گیری برای کاهش شهریه ترم آینده جزء اختیارات دانشگاه است

منصور غلامی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران جوان، درباره شهریه ترم تحصیلی آینده دانشگاه‌ها با توجه به در پیش بودن آموزش الکترونیک گفت: «درباره کاهش شهریه ترم جدید وزارت علوم نباید اقدامی انجام دهد و این کار در حوزه اختیارات دانشگاه‌ها است.»

او با اشاره به اینکه هر دانشگاه هیأت‌امنا دارد، اظهار کرد: دانشگاه شهریه را محاسبه کرده‌در هیأت‌امنا مطرح می‌کند. معمولاً تصمیم هیأت‌امنا درباره کاهش شهریه قانونی است و هیچ نهاد دیگری روی شهریه‌ها تصمیم‌گیری نمی‌کند. غلامی در ادامه تصریح کرد: «باید ببینیم پیشنهاد دانشگاه‌ها برای میزان شهریه ترم بعد چیست و سپس درباره آن تصمیم‌گیری کرده و مباحث کارشناسی را مطرح کنیم.» او درباره برنامه‌های وزارت علوم برای توسعه فضای ورزشی دانشگاه‌ها افزود: «توسعه فضای ورزشی دانشگاهی جزء برنامه‌های مستمر وزارت علوم و البته دانشگاه‌ها بوده‌است. درحال حاضر در دانشگاه‌ها پروژه‌های بزرگی مثل سالن‌های ورزشی و استخرهای ورزشی را در دست اجرا داریم.»

پرده دوم: جنبش دانشجویی کشور که در دهه ۳۰ و پس از کودتای آمریکایی

۲۸ مرداد، در شان‌زدهم آذرماه همان‌سال با شهادت مصطفی بزرگ‌نیا، احمد قندچی و آذر شریعت‌رضوی در دانشکده فنی دانشگاه تهران، غیرت، حمیت و حریتش را در مقابله با دستگاه استبداد شاهنشاهی و دولت مستکبر و استعمارگر آمریکا به رخ جهانیان کشیده بود، چه بر سرش آمد که از آن دوره اوج خود در پیشقراولی مبارزه با ظلم و استعمار، تبدیل به پیاده‌نظامی جهت تحقق امیال و خواسته‌های نظام سلطه در کشور شد؟ جریانی که روزگاری با حریت مثال‌زدنی و بدون هیچ وابستگی حزبی و جناحی آرمان‌های انقلاب را جهت تحقق بر سر دست می‌گرفت، چطور و چگونه کارش به پادویی احزاب سیاسی و هضم در جریان‌های قدرت و ثروت (داخلی و خارجی) کشیده می‌شود؟ آن هم از کارگری سیاسی جهت رای آوری در انتخابات گرفته تا تبدیل شدن به پیاده‌نظامی بی‌ارزش جهت بالابردن قدرت چانه‌زنی گروه‌های معلوم الحال در تاسمفر سیاسی کشور، خواه با برگزاری میتینگ‌ها و جلسات و چاپ نشریات مختلف، خواه با اغتشاش و لشکرکشی خیابانی... جریانی که خود، فعلاًنه بر کشور و روند آن تاثیر گذار بود، حال تبدیل به سپاه‌لشکر جناح چپ و راست شده بوده: مغفل، وابسته و بی‌هویت...

پرده سوم: چهار دهه از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام راحل می‌گذرد. این چهار دهه پرفرازو نشیب و البته پرحاصل برای کشور برکاتی در دانشگاه‌ها و به‌خصوص جنبش دانشجویی داشته است. دانشگاه‌ها دیگر شاهد تشکل‌های فرمایشی و راه‌بازکن احزاب سیاسی نیستند. بلوغ فکری ایجادشده به حدی رسیده است که اگر با اصرار و فشارهای جریان‌ات سیاسی چنین اتفاقی رخ دهد، این قبیل تشکل‌ها به‌مثابه ابزاری یک‌بارمصرف ظاهر می‌شوند و پس از آن با تمام حمایت خارجی که از آنها می‌شود به تاریخ می‌پیوندند که این نکته مهم برگ زرنی است از برکات انقلاب اسلامی و حریت جامعه دانشگاهی آن. جنبش دانشجویی پس از پیروزی انقلاب اسلامی یکی از پایه‌های قدرت و یک نهاد تصمیم‌ساز بوده است به گونه‌ای که این جنبش با تسخیر لانه جاسوسی، تاریخ را و با انقلاب فرهنگی مسیر دانشگاه‌ها را دگرگون کرد. شاید در برهه‌ای از تاریخ همچون حوادث غمناک دهه ۷۰ شاهد افول و هضم جریان قدرت در گوشه و کنار بوده‌ایم اما اکنون به حرات می‌توان آن رایک نهاد تصمیم‌ساز متعدد در نظر گرفت که بتوان، نقش بی‌بدیل آن در مطالعه گری تخصصی در مذاکرات هسته‌ای و پرجام، اقتصاد مقاومتی، امور معیشتی اقشار مستضعف، عدالت‌طلبی و... را شاهدی بر این مدعا گرفت. هجدهم تیرماه ۱۳۷۸ آئینه عبرتی است درمقابل جنبش دانشجویی تا هزارگانه با نگاه به آن، بترسد از حضيض ذلتی که بی‌عملی، وابستگی به قدرت و انحراف ایدئولوژیک آن را برایش به ارمان می‌آورد و با قدرت راهش را به سمت احقاق آرمان‌های انقلاب اسلامی ادامه دهد.

نگاه، ویکرد، مطالب و مسائلی که ذهن نسل دانشجویان حاضر است، قرار گیرند. دولت (بازدهم دوازدهم) متأسفانه اعتقادی به تشکل‌های دانشجویی ندارد و تشکل‌های دانشجویی را منتقدند نه، بلکه مخالف خودی می‌داند. حتی از برگزاری جلسه‌ای با تشکل‌های دانشجویی دریغ کرده و صرفاً با حضور در دانشگاه و شرکت در مراسم روز دانشجو، به آماده‌سازی و تهیه نیز انتخاباتی خود بسنده کرده‌است. متأسفانه در بهترین حالت ارتباط مسئولان و اصحاب قدرت با تشکل‌های دانشجویی صرفاً محدود و منوط به برگزاری جلسه سالانه یا حتی چندسال یک‌بار آن‌هم یک تا دو ساعت در روز دانشجویانده و هرسال در روز دانشجو مسئولان با ژست دانشجوی دوستی و احترام ظاهری به آنها، جلسات ارائه گزارش عملکرد و نمایشی به نمایندگان تشکل‌های دانشجویی برگزار و از استقلال آنها تعریف و تمجید می‌کنند؛ اما وقت عمل، بیشترین فشارها، هزینه‌ها و مشکلات را متوجه تشکل‌های دانشجویی می‌کنند که این می‌تواند آسیب‌های فراوانی داشته باشد و تشکل‌های دانشجویی را درگیر مشکلات کند. نکته حائز اهمیت این است که تشکل‌های دانشجویی باید فرآنجاحی باشند و استقلال خود را حفظ کنند. تشکل دانشجویی که وابسته به جناح و پیاده‌نظام احزاب و گروه‌های سیاسی متفاوت در دانشگاه باشد یا توسط خود دولت ساخته شود، تشکلی است که صرفاً کارکرد سیاسی دارد و تزییونی برای گروه و احزاب سیاسی در زمان انتخابات است بدون آنکه نگاه نهادانه داشته باشند. باید به این نکته اشاره کنیم که تشکل‌های دانشجویی نباید وارد بازی قدرت شوند. تشکل دانشجویی باید خودش تصمیم بگیرد، چون ورود به بازی قدرت یعنی اینکه یک نفر از بالا خط بدهد. اگر در زمان انتخابات از شخصی یا لیستی حمایت می‌کند باید این گونه باشد که اگر آن شخص یا لیست از مسیر اهداف انقلاب اسلامی خارج شود باید اولین گروهی باشد که از این لیست یا شخص به انتقاد بپردازد.

روش سنجش و ارزشیابی دانشجویان پزشکی تغییر می‌کند

علی کبیر، قائم مقام مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی از برنامه وزارت بهداشت برای تغییر روش‌های سنجش و ارزشیابی دانشجویان علوم پزشکی خبر داد و گفت: «در این مرکز مطالعات زیادی درخصوص شیوه‌های سنجش ارزشیابی دانشجویان انجام دادیم. درواقع سیاست ما این است که روش‌های ارزشیابی نباید صرفاً به یک آزمون پایانی خلاصه شود بلکه باید دانشجویان را در طول ترم و با شیوه‌های مختلف مورد سنجش قرار دهیم تا نمره براساس توانمندی کسب شود نه صرفاً براساس قدرت حفظیات دانشجو، چراکه این روش به عدالت آموزشی نزدیک‌تر است.» وی تاکید کرد: «روش‌های سنجش عملکرد دانشجویان در وزارت بهداشت حتی در دوران قبل از کنکور نیز مورد بررسی قرار گرفته است به‌طوری‌که با برگزاری کارگاه‌هایی این روش‌ها را ارزشیابی می‌کنیم.

به‌طور کلی باید نگاه‌های نوین به بحث ارزشیابی در قالب فعالیت‌های کلاسی باشد و فرصت جبران و اصلاح به دانشجویان و استاد داده شود، چراکه در بسیاری از مواقع این نمرات در سال‌های بعد بسیار تاثیرگذارتر است و روش‌های سنتی دیگر جوابگوی ارزیابی دقیق دانشجویان نیست.

البته در این زمینه تفاهنامه‌هایی را با وزارت علوم و دانشگاه‌های دو وزارتخانه منعقد کرده‌ایم که امیدواریم اجرایی شود.»